

umetnost v Avstriji gledè svetovne in cerkvene vrate. Socijalne zadeve. 1. Poročilo o resoluciji kat. političnega ljudskega društva na Spod. Avstrijskem od 18. maja 1875 in o poznejših njenih pritjilih. 2. Obravnava o tej resoluciji. 3. Pretres vpljiva neposvečevanja nedelj in nepokristijanjenja zakona na razrešitev delavskih družin. 4. Pretres novejšega postavodajalstva o nakladanju denarjev (odrtiji in delničarstvu) nasproti socijalističnim nameram in dotičnim naukom katoliškim. 5. Pretres vprašanja, koliko ima krščanska ljubezen sodelovati pri rešitvi socijalnih vprašanj, zlasti gledè delavcev. Katoliško življenje. 1. Javno spoznanje, da vnanja delavnost katoličanov je zavisna od njihove notranje popolnosti, od posluževanja cerkvenih pripomočkov, in od tesne zveze vernikov s škofijstvom in svetim stolom rimskim. Branitev in podpora sv. stolice, pregled bratovščin sv. Mihaela ter njihove delavnosti in pospeševanje teh bratovščin. 3. Podpora katoličanov med neverniki. Poročilo o zvezi z nemško družbo sv. Bonifacija, in pretres, kako bi se ta družba pospeševala. 4. Pregled, koliko se v Avstriji stori za vnanje misijone. Pospeševanje teh misijonov sploh in zlasti v sosednih deželah turških. 5. Katoliška usmiljena dela, zlasti skrb za bolnike in reve, družba sv. Vincencija in njeno pospeševanje. 6. Poročilo o katoliških družbah za delavce v zunanjih in domačih deželah. Pretres vprašanja, kako bi se razširjalo v Avstriji. Katoliško delovanje političnih društev. 1. Pregled teh društev. Deželna in krajna društva. 2. Posvetovanje, kako bi se pospeševala njihova praktična delavnost, zlasti gledè a. volitev, b. pravnih zaved, c. tiskovnih razmer, d. šolskih zaved.

S tem vabimo k splošnemu shodu katoličanov avstrijskih cele države vse odkritosrčno katoliške podložnike našega premilostljivega cesarja in gospoda, ki enako nam čutijo potrebo medsebojnega porazumljenja in moralne podpore, ter upamo, da se ga bodo verni moške iz vseh kraljevin in cesarstva našega kolikor mogoče obilno vdeležili, da bode v resnici pravi avstrijski shod in bogat uspešnega sada. Hvaležni bomo vsem tistim, ki nam bodo kmalu naznanili, da naše vabilo sprejmo. Vsa dotična naznanila, kakor tudi vprašanja o natančnejih pojasnilih naj se blagovoljno enemu ali drugemu podpisanih gospodov morebiti s pristavkom „in Angelegenheiten des Katholikentages“ pošljejo pod naslovom: „Katholisches Vereinshaus, Reichsrathstrasse Nr. 3. I. Wien.“ Od 3. aprila naprej se bodo v omenjeni katoliški društveni hiši, Reichsrathstrasse Nr. 3 od 10. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne delile vstopnice za okiskovanje omenjenega shoda. Podpisani se bodo tudi obrnili do železniških vodstev, da udeležnikom katoliškega shoda izprosijo znižane vožne cene.

Na Dunaju, v praznik stola sv. Petra, 22. februarja 1877.

Podpisani so:

Jožef grof Barbo Waxenstein. Henrik grof Brandis.
Jožef deželni grof Fürstenberg. Franc Gössner.
Alojzij Karlon. Alojzij princ Lichtenstein. Dr. Jožef
Anton Oelz. Anton grof Pergen. Dr. Julij pl.
Riccabona. Franz Schuch. Leon grof Thun.
Janez Thurnher.

Beseda o krščanski izreji otrok.

III. Če so stariši in njihovi pomočniki pripravljani v krščanskem duhu otroke izrejevati, treba je, da rabijo vse pripomočke ali sredstva, ktera jim Bog in njegova sv. Cerkev v pospeh krščanske izreje ponujata. Prvo tako sredstvo je krščanski nauk, ker otrok mora prej Boga spoznati, potem še le ga more častiti in mu služiti. In ker je v zadnjih letih krščanski nauk po šolah bil jako skrčen, da katehetu ni bilo mogoče dovolj otroke v šoli krščanskega nauka naučiti, imajo toliko večjo dolžnost stariši ali mesto njih odraščeni bratje ali sestre, da otroke opominjajo in prigovarjajo k marljivemu učenju krščanskega nauka. Zraven tega je dalje treba, da se otroci učijo in navajajo, kako se imajo vdeleževati verskih vaj, ki v domači in očitni službi krščausko življenje jako povspesujejo. Vestno naj se torej napeljujejo z prijazno besedo in zgledom starišev in drugih domačih, da otroci z Bogom den začnejo in končajo z jutranjo in večerno molitvijo, da Boga za vse dobrote prosijo in se mu zahvalijo z molitvijo pred jedjo in po jedi da so mu vedno hvaležni za neizrekljivo dobroto odrešanja z molitvijo angeljskega češčenja, kedar zjutraj, opoldne ali zvečer k molitvi zvoni. Tudi pobožno obnašanje v cerkvi, zlasti pri svet meši, pazljivo poslušanje besede božje, lepo zadržanje pri prejetanju sv. zakramentov, se otroci najleži po lepih zgledih naučijo. Starišem mora naposled biti skrb, da ljubezen do angelja varh: in spomin na vsepričnočnost božjo otroka povsot vodi ter varje v nevarnostih in zmotah celega življenja. In da otrok med tolikimi slabimi zgled od zunaj in mogočnim slabim nagnenjem od znotraj v dobrem stanoviten ostane, treba je slednjic da stariši na otroke vedno pazijo, oster red držijo in jih tudi modro strahujejo, kedar je potrebno. V tem obziru nam daje sv. pismo dobre nauke. Sirah 7 25. „Imaš sinove, uči in pripogibuj jih z mladega.“ Preg. 13 24. „Komur se šiba škoda zdi, sovra svojega sina; kdor ga pa ljubi, ga vedno strahuje.“ Preg. 19, 18. „Strahuj svojega sina in ne obupaj (da bi se ne poboljšal)“. Sirah 30, 11. „Le gladi sina in on te bo imel v strahu; igra se z njim, in on te bo žalil. Ne prepušča ga v mladosti njegovi volji in ne puščaj v nemi njegovih umišljav, da ne bode kde trdovraten.“

Če se otroci ne navadijo takega reda in strahu, kako bodo potem stanovitni ostali, kedar bodo očetov dom zapustivši morali med zapeljivi svetom v vednih nevarnostih potovati v svojo prav

domovino — v večnost? Le tisti, ki so krščansko izrejeni, bodo premagali vse nevarnosti in ovire ter srečno dospeli na svoj cilj in konec. In ko bi teh kateri tudi zablodili na kriva pota, bodo se sčasoma zopet vrnili na pravo zveličavno pot. In ko bi se tudi kateri pogubil, vsaj vi stariši ne bote tega krivi in za vaš trud pri njihovi izreji plačilo ne bo izostalo.

Vsled tega pač menda nihče ne dvomi, da je krščanska izreja otrokom najlepša dedšina, katero po svojih stariših dobijo, je pa tudi starišem največja dolžnost; in čim večje so v sedanjem času nevarnosti in od mnogih navlaš nastavljene ovire proti krščanski izreji, z tim večjo marljivostjo in resnobo merajo stariši to dolžnost spolnovati. Ali ravno dendenes se v tem obziru veliko greši! Da tistih starišev niti ne omenjam, ki se za svoje otroke celo ne zmenijo, vprašam samo, ali ni takih starišev veliko, ki pač stokrat bolje za časno premoženje otrok skrbijo, kakor za otroke same? Ali jih ni mnogo, ki samo zavolj praznih zaslug ali večje službe puščajo otroke v največji nevarnosti za njihovo vero in nravnost? Celó taki stariši se še nabajajo, ki že leta in leta poprej, preden se narodijo svoje vnuke v nevarnost pogubljenja stavijo, ker svoje otroke dajejo v zakon krivovercem ali nevercem, samo da otroka časno preskrbijo. Kako bodo taki stariši enkrat Bogu račun dajali? Pomislite vendar, če je pri Bogu plačilo za izrejo otrok veliko, tedaj bode tudi kazen velika za njeno zanemarjenje!

Prvo dolžnost za krščansko izrejo svojih otrok, pa tudi največjo odgovornost za njeno zanemarjenje imajo stariši. Vsi pošteni ljudje pa so dolžni v tem težavnem poslu stariše podpirati, dendenes toliko boljše, kolikor večje so nevarnosti in in ovire. Komur je tedaj mar za izveličanje ljubezajivih otrok, komur je mar za lastno srečo in lastno izveličanje, naj se usmili nedolžnih otrok ter pomaga, da se vsi v krščanskem duhu izredijo. Brez vzajemne pomoči je prizadevanje nekterih zastoj. Če bi po naši zanikernosti ginola krščanska izreja, ginola bo tudi sreča ljudstva, ginola bo vera in nravnost, blagoslov in milost božja, sreča in zadovoljnost, mir in red, ker vse to sloni na krščanski izreji otrok. Ta beseda o izreji otrok posneta po pastirskem listu kneza in škofa sekovskega zdi se nam jako primerna sedanjemu času, ko se toliko toži o nepokorni, razposajeni in sprideni mladini. Ko bi vsak, ki ima z otroci kaj opraviti, to premislil in v svojem srcu obranil, morebiti bi kmalu omenjene tožbe utihnole ali se vsaj redkeje slišale!

Gospodarske stvari.

Razne kapusovine.

M. I. Vse kapusove sorte se iz semena prirejajo, ki se iz najlepših rastlin prideluje. Listje,

mesnati koceni (kolraba) ali pa izrodki cvetnih pecljev in cvet sam (karfiol) se v kuhinji rabijo in so v nekterih krajih ljudstvu glavna hrana. Vse kapusovine zahtevajo močno in dobro pognojeno zemljo, če se hoče, da se popolnoma razvijó. Seme ostane 2—4 leta kaljivno.

Prva sorta. Prikuhavno zelje. (*Brassica oleracea*). Sem spadajo sledeče sorte, ki so vse po dolgoletni obdelavi in podnebni menjavi kaj čudovite spremembe pretrpele. 1. Grmičasti kapus tudi večni in listni kapus imenovan. Je grmičasto zelje ki se v mnogo stebel razrašča, več let strpi in kot zarodnik ali oče vseh prikuhavnih kapusov veljati more. Po obalah škotskega pomorja na krednih skalah raste divje in velja kakor je že rečeno za očeta vseh prikuhavnih kapusov. Zareja se po semenu, pa tudi, in to še rajši, po potikačih, ki se od posameznih rastlik odtrgajo ali odrežejo, in potem od julija do septembra po dva črevlja vsaksebi v grede posadé, kder pred zimo že korenine poženejo in se močno razvijejo. Listi ali ploče se od začetka spomladi noter do poletja trgajo in kakor špinača v kuhinji pripravljajo. Spomladi, ko je zelenjava le bolj redka stvar, ta kapus kaj dobro služi kuharicam. 2. Listni kapus tudi tržni kapus ali sploh listno zelje imenovan. Širokolistna sorta njegova se najbolj ob in prideluje, le škoda, da v nekterih krajih še vse premalo. Seme seje se meseca avgusta in sajenice se po 1½ črevlja vsaksebi jeseni sadijo. Prenasajo vsako stališče, in rastejo celo pod drevjem med brajdami in še na severni strani poslopj. Listi ali ploče se od spodaj navzgor trgajo in spomladi za zeleno prikuho rabijo, ko je zimske prikuhe že konec, poletne pa še ni. Tu sem spada tudi še: 3. Kravji kapus tudi cvetni, pomoranski, orjaški ali kozji kapus imenovan. Seme se spomladi poseje in sajenice po 2—3 črevlje narazen posadé. Do jeseni vzrastejo ne redkokrat do višine od 4—5 črevljev, kar mu je ime orjaški kapus prineslo. Listi se mu od poletja do jeseni trgajo in za prikuho rabijo. Še boljše pa služi ta kapusova sorta za živinsko klajo. V ta namen se jeseni listje in koceni in steblovje na škoporeznici zrežejo, z zrezano slamo pomešajo in živini pokladajo. Listi kakor kisle zeljo skisano ali pa samo na zraku posušeno se sem ter tje na Nemškem z slanino ali špehom kuhano po zimi rado uživa. Po letu na mnogih krajih na Nemškem ne poznajo druge prikuhe kakor ravno le listje te kapusove sorte. Za prirejo semena se naj gorše rastlike koj na mestu črez zimo stati puščajo. Meseca aprila ali majnika cvetó in junija že zoré. Seme ostane 3—4 leta kaljivno. 4. Zeleni kapus, tudi zimski zvihani kapus, kel ali kelovo zelje, zimski kapus in peresni kapus imenovan. Od tega se nahajajo razne sorte, izmed katerih so vendar tiste z zvihanim listjem in nizkimi koceni najbolj obrajtane. Seme se seje od aprila meseca noter do majnika na dobre povrtne grede, od koder se potem